

CAPTAIN Nyhetsbrev sommer 2025

Sommeren er her, og vi legger bak oss et innholdsrikt første halvdel av prosjektperioden i CAPTAIN. Høydepunktene var arenamøtene som ble gjennomført i Trondheim, Asker og Innlandet. To av tre samskappingsarenaer er nå gjennomført - det siste er planlagt til høsten. Gjennom inkluderende samskappingsarenaer i de respektive områdene har sentrale relevante aktører vært samlet for å diskutere hvordan realisere bærekraftig omstilling i transportsektoren med fokus på å redusere ikke-bærekraftig mobilitet.

Formålet med CAPTAIN er å bringe fram kunnskap som kan redusere energiforbruket innen transportsektoren, styrke offentlige myndigheters evne til å håndtere potensielt kontroversielle klimaomstillingsprosesser og skape aksept for radikale strategier og tiltak som kan bidra til reduksjon av energietterspørsel fra transport.

Hva skjer på de lokale arenaene?

I **Trondheim** jobber vi med tiltak som kan redusere personbiltrafikk i sentrum, og samtidig opprettholde et levende og attraktivt sentrum. Noen av tiltakene som ble foreslått er å redusere arbeidsparkering i sentrum, forsterke kollektivtilbudet, etablere knutepunkt som kobler bane, buss og trikk, samt forbedre infrastruktur for gange og sykkel. I andre arenamøte diskuterte vi tre spesifikke tiltak: Parkering, soneinndeling og veiprising/bompengesystem, med fokus på hvordan de restriktive tiltakene kan innføres på en rettferdig måte. Vi undersøker nå hvordan man kan arbeide videre med

parkeringsregulering for å få ned bilbruk i Trondheim sentrum. Vi ser på mulighetene for felles parkeringsregime uavhengig av eiendomsforhold og problemstillinger rundt parkering ved kjøpesenter i randsonen sammenstilt med parkeringsregulering i sentrum. I tillegg har vi i Trondheim gjennomført flere intervju med representanter fra ulike avdelinger i Statens vegvesen. Formålet er å få bedre innsikt i hvordan samarbeidet og prosjektutviklingen foregår i Miljøpakken og øke kunnskapen om Byutredningsarbeidet som grunnlag for revisjon av Byvekstavtalen.

I **Asker** har man en utfordrende trafikksituasjon i sentrum og man ønsker å bruke parkering og parkeringsrestriksjoner som et ledd i å endre mobilitetsmønsteret. Sammen med arenadeltakerne, med representanter fra flere avdelinger i Asker kommune, kollektivtrafikk, samkjøringsentusiaster, mikromobilitetsforkjempere, og næringslivet i Asker, fokuserte arenamøte i mars på hvilke transportbehov og typer parkeringer vi kan redusere, og hva som må fungere og videreutvikles om 500 parkeringsplasser bli behovsprøvd eller faller bort. I arenamøte 2 jobbet vi med utgangspunkt i tre scenariocase for parkeringsrestriksjoner; pendlerparkering, innfartsparkering og gateparkering. Her har vi jobbet særlig med vilkår, eller behovsprøvd parkering

som tema, gitt et tenkt scenario med å fjerne 50% parkeringsplasser eller ha tilgangsregulering til parkering for utvalgte lokasjoner. Frem til siste arenamøte til høsten, har deltakerne og særlig kjerneteamet med Asker kommune, fått utfordringen med å prøve noe nytt, f.eks. som organisasjon å ta strammere grep på parkering eller grønnere reiser til jobb, eller som privatperson til å endre biladferd. Her har, det å bruke sykkel, prøve el-sykkel, samkjøring, eller benytte seg av kollektivtransport blitt nevnt som alternative eksperiment.

Nytt Mjøspsykehus skal lokaliseres ved Moelv, og region **Innlandet** fokuserer på tiltak for å etablere bærekraftig mobilitet til Mjøspsykehuset. Første arenamøte startet med en omvisning på tomte hvor sykehuset skal etableres før resten av dagen ble gjennomført i Herredshuset i Moelv. Der møttes 24 deltakere fra aktørgrupper som sykehuseier og ledelse, byplanleggere, fagforeninger, fylkeskommunale råd, kollektivtrafikk, fylkeskommune og Mjøsby Samarbeidet. Til forskjell fra Trondheim og Asker aktualiserer Innlandet transportreduserende tiltak *før* transporten er etablert. Det er derfor en gylden mulighet å tilrettelegge for gode mobilitetsløsninger før nye vaner og rutiner er etablert. I arenamøte 2 jobbet vi videre med hvilke tiltak som trengs for å gjøre miljøvennlig mobilitetsformer mer akseptable for ansatte, pasienter og besøkende ved Mjøspsykehuset. Arenamøtene gjorde det tydelig at Innlandet fylke er bilbasert og det kreves et sømløst, pålitelig og punktlig kollektivtilbud om deltakerne skal anse kollektivtransport som et alternativ til personbil. Samkjøring ble også løftet frem som en mulighet, så lenge det tilbys gode løsninger for sjåfør og passasjer. I tillegg er det viktig med gode fasiliteter som garderobe og innendørs sykkelparkering for mikromobilitet. Fremover jobber vi med å analysere og strukturere resultater fra de to arenamøtene, før vi møtes igjen til høsten for å se som noen av tiltakene er forsøkt eksperimentert med over sommeren.

Konferanser og nettverk

I prosjektperioden har det vært mange formidlingsaktiviteter. På **NTRANS 2024** viste vi eksempler fra CAPTAIN om viktigheten av samskaping og deltakelsesmetoder i bærekraftsomstilling. Et av eksemplene var viktigheten av å forske *sammen med, ikke bare på*, samfunnsaktører for å få til en god og rettferdig bærekraftsomstilling. På konferansen **NECTAR 2024 i Brussel**, møttes forskere innen fagfeltene transport, kommunikasjon og mobilitet fra hele verden for å fremme forskningsarbeid og informasjonsutveksling mellom fag- og landegrenser. Fra CAPTAIN delte vi viktigheten av å forstå hvorfor tidligere forsøk på bærekraftig omstilling ikke har vært suksessfull, for å vite hvilke faktorer som er kritiske for å lykkes med bærekraftig omstilling. På **Mobilitet 2025** i Oslo i vinter deltok vi med to presentasjoner. Trondheim kommune deltok i sesjonen Nullvekstmålet: Går vi i riktig retning? med presentasjonen «Nullvekstmålet, Trondheim og byer som ruster Norge for fremtiden» basert på arbeidet med Samferdselsplanen og erfaringer fra arenamøtene. I tillegg presenterte vi funn fra prosjektet om mulighetsrommet for radikale omstillingstiltak i Norge. Prosjektet viser hvor fastlåst vi

blir i flytt-tiltak, framfor å diskutere unngå-tiltak, som egentlig burde vært et større fokus. Sistnevnte ble også formidlet på mobilitetskonferanse i vår for kommuner i Østlandsområdet arrangert av Akershus fylkeskommune. I **Geminisenteret Sustainability Transition** (GemST) hvor SINTEF samarbeider med NTNU og Universitetet i Oslo er målet å styrke og videreutvikle fagområdet «sustainability transitions» (bærekraftig omstilling) nasjonalt så vel som internasjonalt. På GemST-samling i Oppdal i vår, presenterte vi hvordan CAPTAIN er et godt eksempel på en deltakende form for intervensjonsmetode for å drive frem omstilling. Vi tok også turen til Stockholm for årets **Nordic STS**, en konferanse hvor fagfeltet Vitenskap og teknologistudier samles. Her ble det presentert funn fra Trondheim om hvordan ulike forestillinger om befolkningen kan påvirke handlingsrommet for mobilitetsomstillingen. Flere av forskerteamet deltok i juni på IST konferansen i Lisboa. IST står for **International Sustainability Transition Conference** og er en internasjonal konferanse for bærekraftig omstilling hvor forskere verden over møtes for å dele kunnskap på tvers av perspektiver, forskningstradisjoner og disipliner – alle med fokus på hvordan forstå og drive bærekraftig omstilling. Vi holdt to presentasjoner hvor den ene pekte på hvordan planleggingsmodeller og sosiomaterielle ordninger kan bidra til å utvikle den bil-sentrerte byen, mens den andre fokuserte på kontroverser og konflikter rundt parkeringsrestriksjoner, samt hvilke tiltak som kan lindre negative samfunnsmessige effekter, på tvers av de tre casene i prosjektet.

Hva skjer videre?

Til høsten står siste arenamøte i Trondheim, Asker og Innlandet for tur. I tillegg skal vi arrangere et **CAPTAIN-webinar 3.september kl. 12-14** om omstillingsarbeid i transportsektoren og hvordan jobbe lokalt med utforming av kontroversielle transportreduserende tiltak. Webinaret vil være åpent for prosjektpartnere, arenadeltakere og andre som er interessert i å lære mer om nettopp dette. Sett av datoen! Prosjekt- og arenadeltakere inviteres automatisk. Aktører utenfor prosjektet – send epost om dere ønsker å delta, til susanne.jorgensen@sintef.no.

Med dette takker vi alle våre prosjektpartnere og arenadeltakere for godt samarbeid, og gleder oss til å ta fatt på andre halvdel av prosjektperioden.

Riktig god sommer!

Hilsen oss i SINTEF og NTNU, Marianne Ryghaug, Janne Venæs, Astrid Bjørgen, Lillian Hansen, Gisle Solbu og Susanne Jørgensen

<https://www.sintef.no/prosjekter/2023/captain/>

TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjelte

Statens vegvesen